

Public Experiences of Police Violence and Corruption in Contemporary Russia: A Case of Predatory Policing?

Theodore P. Gerber & Sarah E. Mendelson

"Predatory Policing" הוא מושג המתאר מצב בו המשטרה משתמשת בכוחה בעיקר כדי לקדם את האינטרסים החומריים של חבריה. זאת לעומת משטרה הנלחמת בפשע ומגינה על החברה (מודל פונקציונאלי), או משטרה הפועלת לקידום אינטרסים של האליטה תוך דיכוי קבוצות חלשות (מודל החברה המפולגת, *divided society*). המאמר בוחן האם המושג אכן מאפיין את המשטרה ברוסיה וכן את הקשר שבין התנהלות המשטרה לאמון הציבור בה ובבתי המשפט. לשם כך מעלה 4 שאלות:

1. עד כמה נפוץ המפגש של הציבור עם אלימות משטרתית ועם שחיתות משטרתית?
 2. באיזו מידה חשיפה לשתי הצורות הללו של התנהגות בלתי הולמת משתנה ע"י מאפיינים חברתיים וכלכליים? (כדי שיהיה פרדטורי ולא דיוויידד לא מספיק שיהיה נפוץ, כל קבוצות האוכלוסייה סובלות, גם אם לפעמים האליטה משתמשת במשטרה התנהגות המשטרה היא יותר כדי לשמר את כוחה שלה יותר מאשר דיכוי של קבוצות חלשות).
 3. כיצד הרוסים תופסים את המשטרה בתי המשפט והשימוש במתודות אלימות ע"י המשטרה
 4. האם החוויה של התנהגות לא הולמת משפיעה על תפיסות אלה? לכאורה הרקע התרבותי מחליש את הטענה, יש מחקרים שמראים כי רוסים נוטים לתמוך במשטר אוטוריטארי, אולי יתמכו באמצעים קשים שנוקטת המשטרה.
- המחקר מבוסס על 6 סקרים שבוצעו בשנים 2002-2004 וכוללים סה"כ 16,598 תצפיות. 303 סקרים ברמה הכלל ארצית כחלק מסקר דו חודשי שעוקב אחר החברה. לשאלות הבסיסיות הוספו שאלוצ על חוויות של התעללות/ שחיתות מצד המשטרה ובטחון במוסדות פוליטיים וחברתיים. 3 סקרים נוספים נעשו ב-6 מחוזות, ונעשה שקלול של החלק היחסי שלהם בייצוג הכללי. כמו כן- על 9 קבוצות מיקוד.
- מניתוח התוצאות עולה כי רוסיה של ימינו אכן עונה להגדרה של *Predatory policing*: מפגש הציבור עם שחיתות משטרתית הינו נפוץ לא פחות מאלימות משטרתית. מוצא אתני ומעמד חברתי אמנם משפיעים על הסיכוי להיחשף להתנהגות לא הולמת של המשטרה אך בשיעור נמוך. כמו כן, הציבור עצמו רואה באינטרס של המשטרה כגורם הראשון לאלימות והשחיתות המשטרתית. רוב האזרחים חושבים שאלימות משטרתית אינה ראויה ויודעים

שאינה חוקית. הציבור הרוסי חשדן כלפי המשטרה הן ביחס למדינות אחרות, והן בהשוואה לאמון שהוא נותן במוסדות אחרים (נשיא, תקשורת). מסקנה נוספת היא כי מפגש עם התנהגות לא הולמת של המשטרה מצמצם את האמון במשטרה ובמערכת המשפט. (ממצאים דומים התקבלו במחקרים שנערכו בארה"ב, ומכאן שניתן להכליל אותם, למרות ההבדלים במבנה מוסדות אכיפת החוק וההבדלים התרבותיים על רוסיה כמו גם על מדינות אחרות.) המחברים מצביעים על כך שראוי להסב את תשומת הלב לתפקיד החיוני של המשטרה, כמו גם מוסדות ציבוריים אחרים להצלחתן של רפורמות דמוקרטיות.

Memorializing Miscarriages of Justice: Clemency Petitions in the Killing State

Austin Sarat

המאמר דן בבקשות לחנינה מעונש מוות. הבקשות עצמן כמעט תמיד נדחות, כיוון שהמושלים מסתייגים מהתערבות בשק"ד של המחוקק ובתי המשפט. המחבר מציע דרך אחרת לקרוא אותן: כאנדרטאות של כשלים שונים של החוק, חוסר צדק ושוויון. בקשות אלו מהוות מעין ארכיון המתעד עיוותי דין, גזענות, אלימות והזנחה. מבחינה זאת ניתן לראות אותן כמופנות לקוראים בעתיד שהכותב מקווה שיהיה צודק יותר. המאמר מבוסס על 81 בקשות שהוגשו במדינות טקסס ווירג'יניה במהלך 10 שנים, בין השנים 1992-2002. המדינות נבחרו בשל היותן "מובילות" בעונשי מוות, בעלות פרוצדורות שונות להגשת הבקשה. קושי לקבל את הבקשות מהמדינה בהעדר ארכיון רשמי, ובגלל שלא מופיעות בצורה אלקטרונית. לכן פנה לארכיון הלאומי לענשי מוות בסטייס אוניברסיטי אוף ניו-יורק. בקשות שנאספו מעורי הדין של הנדונים. קרא את הבקשות יחד עם העוזר שלו, סיווג אותן קודם בנפרד ואח"כ השוו. בדקו האם יש שוני מהותי בין וירג'יניה וטקסס. בחרו מקרה אחד מייצג לכל בקשה.

מאפיינים- סיפורים של "חוסר מזל משפטי", טעויות שנעשו בהליך המשפטי. בגלל התפיסה של בימ"ש של "מוצא אחרון" הרוב מנוסחות בצורה משפטית, ובקצרה. המחבר מנתח את הפונקציה של הזיכרון של אותם סיפורים, ואת המוסכמות וההנחות התרבותיות שבמסגרתם- חשיבות של דת, משפחה, עבודה קשה. חרטה, חזרה בתשובה, רחמים. תוך התמקדות בחמישה מקרים מייצגים.

1. טענת חפות- you got the wrong man, הבסיס הוא שימוש בבדיקות DNA כראיות קבילות. סיטואציה כמעט יחידה שיכולה לגרום לבקשה לחנינה להתקבל. כתוצאה מכך, הרבה בקשות מכוונות לעור ספקות לגבי האשמה של הנדון- טעויות בזיהוי של עדי ראייה, ראיות חדשות שהתקבלו וכו'.

2. טעות משפטית- התנהגות לא הולמת של המשטרה והתביעה, זיהוי שגוי של עדי ראיה, בחירת מושבעים, מעבר לזה- לפי מחקר קודם ב 74% מהבקשות עולה הטענה של ייצוג לא הולם.
3. הטענה שאם היית מנהל את חיי היית מבין- מעין הרחבה של שלב הטענות לעונש. תיאור נסיבות חייו של הנדון, הסבר למעשיו.
4. חזרה בתשובה
5. גזענות- עונש המוות כמכשיר גזעני, נרטיב של חוסר שוויון והוגנות מובנה. כמובן נדיר שיתקבל ע"י נציג נבחר.

Chivalry and Moderating Effect of Ambivalent Sexism: Individual Differences in Crime seriousness Judgments.

Sergio Herzog & Shaul oreg

מחקרים קודמים הראו כי נשים עברייניות זוכות לשפיטה רחמנית יותר מאשר גברים באותן עבירות. תיאוריות ה"אבירות" טוענות כי רחמנות זאת היא תוצאה של יחס פטרנליסטי ונדיב כלפי נשים. **בשונה ממחקרים קודמים, הדגש הוא על תפיסתו האישית של האדם אשר נדרש להעריך את חומרת העבירה והעונש.**

ביקורת כלפי המחקרים הקודמים:

1. ההתמקדות היא בתכונות של מבצע העבירה, בעוד שכאן יבחנו המאפיינים של מי שמעריך את חומרתה.

2. מחקרים קודמים הניחו שלגברים כקבוצה דמוגרפית אותן עמדות. כאן נעשית הערכה ישירה של הגישה כלפי נשים כדי להבין את תופעת האבירות.

3. התיאוריה נבחנה בקרב עובדי רשויות החוק- שוטרים, תובעים, שופטים ולא בקרב הציבור הכללי. התיאוריה אומרת שנורמות חברתיות הן הבסיס לטיפול השונה וכן מחקרים מוכיחים כי יש השפעה ישירה של דעת הקהל על החלטות שיפוטיות.

אבירות סלקטיבית- רק נשים הממלאות תפקידים נשיים סטריאוטיפיים רשאיות לקבל הגנה. (כך שהתופעה היא לא "אבירות" אלא ניסיון לאכוף תפקידי מגדר). **המחקר משתמש במושגים של סקסיזם "עוין" ו"נדיב"**. תפקיד מרכזי להגדרות של גליק ופיסק- סקסיזם עוין ונדיב. סקסיזם לא מתבטא רק בעמדות ויחס שליליים כלפי נשים אלא יכול להתבטא גם ביחס סובייקטיבי חיובי ונדיב.

שיטת המחקר: 840 נבדקים המהווים מדגם מייצג של האוכלוסייה הישראלית נדרשו לדרג חומרה של פשע היפותטי שביצעו נשים ("מסורתיות" ו"לא מסורתיות") וגברים. שאלון טלפוני. כמשתנה לא תלוי- האם האישה "מסורתית"- הוכנסו הנתונים מצב משפחתי ותעסוקתי של האישה.

השתמשו בסולם אחד מבין הסולמות של גליק ופיסק- (מבין 3 סולמות למדידת סקסיזם נדיב). CGD (נבדקה התאמה לשאר הסולמות). למדידת הסקסיזם העוין השתמשו בסולם OFSS.

מסקנות: כפי ששוער, נשים קיבלו יחס "רחמני" יותר באשר לחומרת העבירה והענישה. השיפוט היה תלוי ברמה של ה"מסורתיות" של אותה אישה. נשים מסורתיות זכו ליחס רחמני מגברים המחזיקים בתפיסה סקסיסטית "נדיבה", ונשים לא "מסורתיות" זכו ליחס מחמיר מגברים בעלי רמה גבוהה של סקסיזם מסוג "עוין".

Ordinary Folk and Cottaging: Law, Morality, and Public Sex

PAUL JOHNSON

המאמר עוסק בסעיף 71 לחוק עבירות המין האנגלי. הסעיף אוסר קיום יחסי מין בשירותים ציבוריים. פעילות מינית הנעשית הציבור אינה אסורה כשלעצמה אלא רק אם ניתן להוכיח פגיעה באחרים. כאן הפעולה עצמה היא עבירה ללא קשר להשפעתה הפוטנציאלית או הממשית על הציבור.

סעיף זה הוא לכאורה ניטרלי מבחינה מגדרית, אך בפועל מכון כלפי הומוסקסואלים: כל האישומים מאז חקיקתו היו כלפי גברים.

ההצדקות- לכאורה אינטרס ציבורי, רגשות הציבור... הביקורת כי בעלי עניין (חברי בית הלורדים, קבוצות נוצריות, אנשי תקשורת) רותמים את "הציבור" לעזרתם. אם המטרה הייתה להגן על ילדים ומבוגרים מהפגיעה שעלולה להיווצר מהתקלות בפעילות מינית הרי שהחוק מצמצם את ההגנה בכך שקובע שהאיסור הוא רק על שירותים. המטרה מכאן, אינה להגן אלא לבסס עקרון מוסרי. ביטוי לגישה התורת משפטית של דבלין, שמתייחס למעשה הפרטי ככזה שפוגע במוסר החברתי.

האיסור חל ספציפית על שירותים ציבוריים לעומת מקומות ציבוריים אחרים שנחשבים "נורמטיביים" והטרוסקסואלים. זה בלט בדיונים על החקיקה. תפיסות "הטרונורמטיביות", השוואה בין הזוג בשדות תחת הכוכבים וכו' שלא נרצה להפליל כי בחרו באזור מבודד שלא סביר שיראו בו. (ואז הטענה גם השרותים...)

מחקרים שנעשו על התופעה מוכיחים שהבחירה בשירותים ציבוריים נעשית דווקא בגלל הרצון של המשתתפים לשמור על פרטיות וחוסר נראות, מסיבה זו גם לא סביר שיראו ע"י הציבור. ולכן הטענה כאילו החוק נועד להגן על הציבור מפני פגיעה ברגשותיו היא אבסורדית- החוק עצמו הופך תופעה בלתי נראית לנראית. דווקא הפרטיות וחוסר היכולת לפקח על השירותים הם הבסיס לחוק. החוק עוצב כדי לתת מענה לבעיה של שיטור מאחורי דלתות סגורות. ההצדקות מלמדות כי הפחד הציבורי הוא לא רק מלחזות- טענה שישמעו את

הקולות, או שיראו את כפות הרגליים ו"ידעו מה קורה". בפועל נדירות התלונות במשטרה של אזרחים על פעילות מינית בשרותים, זוהי עבירה ללא קורבן ובהסכמה. **בחלקו האחרון של המאמר עולה הטענה כי החקיקה סותרת גם את מדיניות המשטרה הנהוגה של הרתעה ושיקול דעת הניתן למשטרה, ולא מאפשר גמישות זאת.** שכן ניתנת בסיטואציות של עבירות אחרות של מין בציבור שם ההנחיה היא להזהיר ולא לעצור.

The Agencies of Abuse: Intimate Abusers' Experience of Presumptive Arrest and Prosecution

Keith Guzik

המאמר מתאר כיצד מדיניות של עידוד מעצר והעמדה לדין (presumptive arrest and prosecution) לעומת מעצר מנדטורי כאן יש שק"ד אך המגמה היא לעצור. גם בלי שת"פ של הקורבן) נחוות ע"י מי שהורשעו בעבירות של אלימות במשפחה.

מתודה: המחקר מתבסס על 30 שאלוני עומק חצי מובנים באורך של כשעה. התבצע באחת ממדינות המיד ווסט, במחוז בו מופעלת המדיניות הנחקרת. כמו כן, כחלק ממחקר רחב יותר שמבצעת הצטרפה לסיורים של המשטרה וביצעה תצפיות וראיונות עם תובעים וסנגורים. הרכב הנבדקים הוא הטרוגני, למעט מין (27 גברים ו-3 נשים) מבחינת גיל, גזע, תעסוקה מצב משפחתי והיסטוריה פלילית. חומרת העבירה: סוג ע"י הדוח המשטרתי וסולם מדידה של שטראוס. נתנה למרואיינים לתאר את החקירה ואת עסקת הטיעון, לבנות את הנרטיב שלהם בעצמם כדי להימנע מהתחמקות שלהם מלענות- תגובה אופיינית אם יראו את הראיון כמאיים. מגבלות המחקר- לא בודק האם הענישה השפיעה על התנהגות הנאשמים. רוב הנאשמים נהגו בציות- הודו בחקירה וניסו להצטדק. המיעוט התנגדו- שיקרו בחקירה ולא קיבלו את עסקת הטיעון. ציות קשור בגורמים כמו מודעות משפטית, האם עבירה ראשונה, הכוח האסטרטגי של המדינה.

מסקנות: - בסיטואציות בהן כוחו של האביוזר מופחת הוא משנה ולא מפסיק את דרכי ההשפעה על בני הזוג: 1. מנסים להיות נחמדים. 2. לשחק על רגשות החרטה של הקורבן. 3. דרך בני משפחה.

- רק מעטים ראו קשר בין העונש ואחריות לאלימות, סבורים שקיבלו יחס לא ראוי מהמשטרה ובתי המשפט. הרוב מציינים אלמנטים מניהול המשפט שנראים להם כלא צודקים. התלוננו שהמערכת לא רגישה לנסיבותיהם המיוחדות. בנוסף- הציעו גם סיבות מדוע זוכים ליחס הזה- בראש ובראשונה דעה קדומה כלפיהם כגברים מצד אלו הרוצים להגן על נשים, גזע, מצב כלכלי. במושגים של כסף- נסיון להעשיר את המדינה ואת עורכי הדין.

מן המחקר עולה כי בעוד שהמשטרה ובתי המשפט מצליחים להביא למעצרים ולהרשעות בתיקים אלו, כמעט כל המשיבים תופסים את המעצר ואת המפגש עם ביהמ"ש כסנקציה

שאינה מגיעה להם, וכתוצאה של מערכת לא צודקת. טענות אלו, נובעות לא רק מהזהות הקבוצתית של כל אחד מהם אלא גם מהטקטיקות באמצעותן המשטרה ובתי המשפט מטילים את סמכותם עליהם, כאשר על הנאשמים מופעל לחץ להודות בחקירה המשטרית, ולהגיע לעסקת טיעון.

גוזיק סבורה כי מחקר זה חושף את מגבלות המשפט ככוח לשינוי חברתי שלא מצליח להביא את הנאשמים לקחת אחריות על מעשיהם. כמו כן, המחקר מחזק קריאות לרפורמה בטיפול באלימות בין בני זוג ע"י העצמת הקורבנות והכרה של העבריינים באחריותם לאלימות.

Journal of Law and Society

March 2008 - Vol. 35 No. 1, Children, Family Responsibilities, and the State Page 1-187

Youth Crime: Who's Responsibility? הסיפורים רק הסיכום לסיכום
של הילדים אין טבלאות נתונים וכו'.

ALEX NEWBURY

המאמר נכתב לאור הסדר בחוק המחייב את בתי המשפט לנוער להוציא (בתנאים מסוימים) צו המפנה את נער שהודה בעבירה לוועדה בה יושבים חברי הקהילה, נציג מקצועי וקורבן העבירה. יחד הם מנסחים חוזה במטרה להביא לתיקון עבירה כאשר המטרה היא לעודד את הנער לקחת אחריות על מעשיו. ההסדר הוא לכאורה 'מאחה', אך המחבר טוען כי בפועל יש פער בין התפיסה של צדק מאחה לבין דרך יישומה בפועל. ההסדר שם דגש על לקיחת אחריות על מעשה העבר- תפיסה ענישתית מסורתית. לא נעשה תהליך אישי ופנימי אמיתי במסגרתו העבריין מפתח חוש אחריות כלפי החברה וקורבנות עתידיים. אין מענה לצרכים של אותם נערים (חברתיים, חינוכיים וכו') אשר מהווים את הגורמים לאותה עבריינות. ביקורות נוספת על ההליך: מיושם גם על ילדים שאינם מצויים בשלב ההתפתחותי המתאים. מיושם גם בסיטואציות בהן העבריין חש שמעשיו מוצדקים דבר המוביל ליצירת כעס על המערכת במקום השלמה. המאמר מתבסס על מחקר במסגרתו נערכו ראיונות חצי מובנים עם 41 בני נוער וילדים שלקחו חלק בהסדר, ו-55 תצפיות על הוועדה.

'Robust and Raring to Go?' – Judges' Perceptions of Child Witnesses

FIONA E. RAITT

המאמר חוקר תפיסות של שופטים בהקשר לעדויות ילדים, לאור חקיקה בריטית חדשה שמשווגת ילדים שמעידים בבימ"ש כ"פגיעים". ולכן ראויים לקשת של אמצעים שיאפשרו להם

לתת עדות בבימ"ש טלוויזיה במעגל סגור, הוצאה מהאולם של אנשים מהציבור, הסרת פאות וגלימות, חקיקה דרך מתווך.

שאלת המחקר: 1. כיצד שופטים תופסים את ההסדרים הקשורים לעדות ילדים?

מתודה: ראיונות עומק חצי מובנים. 10 שופטים מהערכאה הגבוהה ו-10 מהערכאה הנמוכה.

המידע נותח באמצעות תוכנת מחשב לניתוח איכותני NVIVO.

ממצאים: נמצא כי קיימת אמביוולנטיות בקרב השופטים בנוגע ליתרונות שבתיוג ילדים באופן אוניברסאלי כפגיעים. החל הרוב ראו בו דבר חיובי וחלק חשבו שאינו נחוץ. מספר שופטים לא אהבו את הנחת הפגיעות של החוק כי היא מתעלמת מיכולת ההתאוששות של ילדים. אחת הסיבות לאמביוולנטיות- לא נעשית הבחנה בין נסיבות שונות ובין רצונות שונים של ילדים.

בהקשר לשימוש בטלוויזיה- הרוב סברו כי הצגה במתכונת כזו השיגה את המטרה, והגדילה את יכולתו של הילד לספק ראייה. המיעוט חשש שמפחית את האמינות בפני המושבעים.

שאלת מחקר 2- תפיסות בקרב השופטים לגבי אמינות ילדים והיותם נוחים להשפעה.

רוב השופטים כאשר מנחים את המושבעים מיעצים להם להתייחס בזהירות לעדות ילדים ומתארים אותם כקלים להשפעה. חלק מהשופטים גמישים יותר- לפי נסיבות או הראיות שהונחו. שופטים מעטים ביטאו ביטחון בפוטנציאל של ילדים כעדים. גם כאן אמביוולנטיות. קל לבלבל ילדים ולפגוע באמינותם. קיימת תפיסה סטריאוטיפית שילדים מפנטזים, תוצר של התעללות יכול להביא לשינויים בגרסא. רוב השופטים ראו בעייתיות בהליך האדברסרי כפוגע באמינות. השיטה האדברסרית כופה מתח מיוחד על הילדים והאמצעים המיוחדים לא מספיקים.

המסקנות הן כי על אף ההגדרה בחוק, תפיסה שהילד הוא כמעט תמיד פגיע לא שינתה את האמונות הקשורות להיותם של ילדים קלים להשפעה, ובכך השינוי בחוק השפיע אך מעט על תפיסות בהקשר ליכולתם להעיד עדות אמינה. בנוסף, אין בחוק התייחסות המעוררת דיון ביכולת ההתגברות של הילדים לאחר מתן עדות קשה, ולא ניתנים מספיק כלים שיתמכו ביכולת זאת.

Making and Breaking Family Life: Adoption, the State, and Human Rights.

SONIA HARRIS-SHORT

השאלה: המאמר בוחן כיצד חובות ואחריות המדינה בהקשר לאימוץ ילדים מושפעות

Aca- adoption and children act 2002. משיח הזכויות.

זכויות ההורים הביולוגיים: גישה ליברלית- התערבות המדינה תהיה מוצדקת רק במצבים קיצוניים- מידתיות.

2. שלב האימוץ עצמו- הגנה על הזכויות האינדיבידואליות של הצדדים. בשלב זה החוק נמנע מלקיים טווח של זכויות ואינטרסים:

א. אמרנו שאימוץ יהיה מוצא אחרון, אך החוק חותר לקביעות. הסיבה היא טובת הילד- עדויות על תוצאות גרועות כאשר הילד נמצא בהשמה לא מאומץ. הביקורת היא שזה נעשה על חשבון הפעלת שק"ד, ונסיון להסיט את המשאבים מתמיכה בהורים הביולוגיים.

ב. עקרון טובת הילד מעוגן בס'1 של החוק. קיים חשש שלא ניתנת הזדמנות מספקת לזכויות של ההורים הביולוגיים. עקרון העליונות- paramount. אך עליון אין פירושו שזה השיקול היחיד שיש לשקול כפי שנעשה בפועל.

ג. קשר לאחר האימוץ- למרות שמחקרים בע"ס מצביעים על כך שעדיף אימוץ פתוח יותר ושמירה על קשר זכותו של הילד לכך נדחת לשוליים. לאחר האימוץ להורים הביולוגיים אין מעמד של משפחה.

בעוד שבשלבים הקודמים לאימוץ עקרונות ליברליים כמו שוויון משחקים תפקיד בהטלת חובות על המדינה, בשלב שלאחר האימוץ יישום של הזכויות הוא בעייתי. הבעייתיות היא בעיקר בהקשר לצורך בתמיכה (כלכלית, נפשית וכו') בצדדים לאימוץ. לילדים רבים שמאמצים יש צרכים מיוחדים. ניתן לטעון כי למדינה יש אחריות לתמוך ולעזור לילד ולהורים המאמצים. החקיקה הולכת כברת דרך לכיוון הכרה בחובות המדינה...חובה לבצע הערכה של הצרכים לבקשת אחד הצדדים, אך אין חובה לספק אותם.

במקום לאתגר את החוק המוגבל בשלב זה של לאחר האימוץ גישה ליברלית המבוססת על זכויות מחזקת את המודל המסורתי והמודל המינימליסטי.

גישה ליברלית, תקדש את האוטונומיה והפרטיות של המשפחה ותסתייג מהתערבות המדינה. טענה כי יש להטיל חובות פוזיטיביות על המדינה לספק עזרה ותמיכה תעלה את השאלה של הקצאת המשאבים. לאור העובדה שחובת המדינה כלפי ילדים במצוקה (שאינם מאומצים) פורשה באופן מצמצם בפסיקה האנגלית אין הצדקה לכך שצרכיהם של ילדים במשפחות מאמצות יקבלו מענה רחב יותר. בכך, המאמר מדגים גם את מגבלות של שיח הזכויות.

December 2007 - Vol. 34 Issue 4

In the Interests of Clients or Commerce? Legal Aid, Supply, Demand, and 'Ethical Indeterminacy' in Criminal Defense Work

CYRUS TATA

המאמר מדווח על ממצאי מחקר שעסק בשינוי מבנה השכר עבודת הסנגור בסיוע המשפטי. בעקבות עלייה בהוצאות על סיוע משפטי נשמעה ביקורת כי עורכי הדין אינם מגיבים לביקוש

הגובר, אלא מייצרים ביקוש שאין בו צורך אמיתי לשירותיהם. ביקורת זו מהווה הצדקה לשינוי במבנה השכר של סנגורים ומעבר מתגמול לפי סוג ומשך העבודה לתגמול קבוע. שאלת המחקר: כיצד משפיע התשלום הקבוע על דרך ניהול התיקים ועל מסלולם. מתודה- שילוב של איכותני וכמותני. ראיונות פנים מול פנים עם הצוות הבכיר, שאלון בדואר לסנגורים לצורך איסוף אינפורמציה בסיסית, סקר טלפוני עם סנגורים ותובעים שכלל שאלות פחות וסגורות, ולווה ע"י ראיונות. גישה לתיקים של הועדה לסיוע המשפטי הסקוטי SLAB ושל משרד התובע הכללי.

כדי להבין את ההשפעה על איכות השירות- נצטרך להגדיר מהו שירות טוב או רע. לשם כך נעזר במושג של חוסר בהירות אתית. ישנו טווח של פרספקטיבות שיכולות לשמש אותנו ולהצדיק את הבחירה- 1. פרספקטיבת התכונה (trait), גישה פורמליסטית, ישנו ידע טכני שמופעל על קייסים, ניתן למדידה וכו'. זה עומד מאחורי ההצדקה לשינוי בשיטת התשלום. 2. מודל היעילות הביורוקרטית. 3. אדברסריות- חשדנות כלפי המדינה, צורך להגן מפני כוחה. 4. עריכת דין רדיקלית- משפט ככלי לשינוי חברתי 5. עבודה ממוקדת לקוח- לכל לקוח צרכים שונים.

תוצאות

במחקר, שהתבצע בסקוטלנד, נמצאו ראיות לשינויים בדרך בה מטפלים עוה"ד בתיקים. חלה עלייה בכמות התיקים בהם מטפל כל עו"ד, ירידה במפגשים של עוה"ד עם הלקוח ובהשקעה בחקירה של התיק ועדי התביעה. כמו כן חלו שינויים בשלב בו ממליץ עוה"ד ללקוח להגיע להסדר טיעון. דוגמא: בשלב הראשון אין כמעט הודאות- כי התנאי לקבל סגור הוא אי הודאה. ניצול כלכלי של השיטה לטעון חוסר אשמה בשלב הראשון כדי לקבל סיוע. ההצדקה- ייצוג הולם אדברסרית.

המאמר משתמש במושג 'אי בהירות אתית' כדרך להבין כיצד עורכי דין מיישבים את האינטרס הכלכלי שלהם עם אינטרס הלקוח. מושג זה מבהיר כי פעולות שונות יכולות להיחשב לטובת הלקוח עפ"י גישות שונות. בסיטואציות אלו, יטה עוה"ד ליעץ ללקוח לבחור בפעולה שתגשים את טובתו האישית. גרסא רחבה יותר של המושג מטילה ספק בעצם ההבחנה בין היצע לביקוש בשירותים משפטיים.

Health and Safety at home: Private and Public Responsibility for Unsatisfactory Housing Conditions.

Roger Burridge and David Ormandy

המאמר סוקר שתי גישות חקיקתיות לפיקוח על תנאי דיור בסקטור השכירות: חיובים חוזיים של בעלי הדירות, וסמכויות של הרשויות המקומיות. החלק הראשון מתאר ניסיונות של בתי המשפט והפרלמנט לספק לדיירים תרופות חוזיות כנגד בעלי הבית.

ב-1890 ציפיותיהם של הדיירים חוזקו ע"י הדרישה (בחוק הדיור של מעמד העובדים) כי על הדיור להתאים באופן סביר למגורי אדם. לחקיקה זו כמה מגבלות: ניתן להתנות עליה בחוזה מפורש, מוגבל למעמד העובדים, לזמן השכירות וכן שכירות בעלות נמוכה. ביהמ"ש פיתח הלכות למה הוא דיור המתאים למורי אדם. ב-1954 התווספו קריטריונים נוספים שיש לשקול: כמו אזור, אספקת מים, טחב וכו'.

ב-61 חוק חוק הקובע כי בכל חוזה שכירות, משתמע מהחוזה כי על בעלי הדירות: 1. לשמור על המבנה והחופץ מתוקנים. 2. לשמור על אספקת מים גז וחשמל לסניטציה ולחימום. כאן לא הייתה התייחסות לדרגות של השכירות ואין להתנות. אך למרות שאמות המידה שנו ב-85 וב-88, התנאים שיכולים להוות עילה לפעולה משפטית נוסחו בצורה צרה והוכחו כלא יעילים לחולי של רוב הבניינים במאה ה-20- טחב ורטיבות. בתי המשפט המשיכו לפרש את ההגנה החוקית באופן צר ולהגביל את החיוב המשתמע לתנאים הנובעים מאי תיקון וכשל בתחזוקה ולא מעיצוב המבנה.

ניסיונות אלו התגלו כלא יעילים ובכך חשפו את חולשתן של טכניקות של רגולציה פרטית. הסיבות- ההגנה אינה אפקטיבית אם כתוצאה מתלונתו בעל הדירה יוכל לפנותו. אמנם ב-88 הרעיון של assured short-hold tenancies התחיל, אבל בסיום התקופה עדיין הדייר פגיע וניתן לפנותו ולכן לא ירצה להתלונן. קושי נוסף- הפרוצדורה בעתירה בסכסוך חוזי הפחיתה את כוחו של הדייר להפעיל לחץ ע"י אי תשלום ואז להעלות טענת הגנה בעל הדירה יעתור לביהמ"ש. בנוסף בעלי הדירות יכלו לנסח בחוזה את החיוב לתשלום כתנאי מהותי ועליון. **החלק השני עוקב אחר הופעתה של התערבות מדינתית מקומית** – הרעיון הסניטארי, החוק למניעת מטרדים ומחלות (1846) כלל גם תנאי מגורים לא בריאים ומטונפים. מאפשר לפקידים של הרשות המקומית להתלונן בפני ביהמ"ש על קיומו של מטרד (אם למשל החוזה בין הצדדים היה חלש הרשות מושיטה יד). הבעיה- לפרט אין יכול לדרוש התערבות כזאת, או לפנות בעצמו לביהמ"ש בגלל עלות ופרוצדורה מסובכת. בסקטור הציבורי- בעייתי שהמועצה תאכוף חוקים נגד עצמה.

"קו התקפה" נוסף- חובות שהוטלו ע"י הפרלמנט על הרשויות המקומיות לזהות ולטפל בדיור שעונה על אותה הגדרה של לא הולם מגורי אדם (לפי 9 הקריטריונים משנת 54). לרשות ניתנו כלים ע"י המחוקק כולל יכולת להוציא צווי הריסה לאזורים שלמים (מה שאפשר את הבניה ההמונית בשנות ה-60-50). נדרשה הלימה בין עלות התיקון לשווי הנכס מה שמצביע גם על התרחקות משיקולים של בריאות הציבור ומעבר לאספקה המונית של דיור. עדיין המונח "מתאים למגורים" במהותו לא שונה מ-1919.

גם הרגולציה הציבורית במהלך המאה ה-20 הייתה מבולבלת, מיושנת ולרוב חסרת השפעה.

חוק הדיור מ-2004 מהווה מסגרת רגולטורית המזהה, מעריכה ומונעת סיכונים בבית. החוק מציג מערכת חדשה לדירוג תנאי הבטיחות והבריאות בדיור (HHSRS), ולאכיפת

הסטנדרטים. המערכת החליפה את הסטנדרט ההולם של חוק הדיור. מזהה 29 סיכונים פוטנציאליים ומתווה עבור הרשות קווים מנחים להערכת הסכנות, והאם קיימת חובה או סמכות (תלוי בחומרת הסיכון). ההערכה היא איכותנית, נעשית ע"י המפקח. קיים מדרג באכיפה החל מיידוע, דרך הודעה כי יש לתקן ועד איסור שימוש בנכס או בחלק ממנו.

The Good Case: Decisions to Litigate at the World Trade Organization

Joseph A. Conti

המאמר בוחן את ההחלטה ליזום ליטיגציה במנגנון ליישוב סכסוכים של ארגון הסחר העולמי (WTO). המחבר טוען כי מחקרים קודמים שנערכו בנושא לא לקחו בחשבון תהליכים חברתיים, והניחו שההחלטה נובעת מניתוח כלכלי של עלות ההליך לעומת התועלת הפוטנציאלית שתצמח מגישה מוגברת יותר לשוק.

המידע במאמר מתבסס על 30 ראיונות חצי מובנים עם שחקנים בעלי השפעה בין השנים 2004-2006. (יועצים משפטיים בכירים, שגרירים, עו"ד פרטיים כו'...) האופי האליטיסטי השפיע על המחקר: הגעה אל האנשים בשיטה של כדור שלג. עלויות (טיסות) שהשפיעו על גודל המדגם. שיטת ראיון בה המראיינים מתערבים- על שאלות רבות התשובה הייתה ניתוח עלות- תועלת ובדיקה נוספת של המראיין גילתה גורמים חברתיים מתחת לפני השטח. נעשה קידוד של התשובות.

קיימים מאפיינים של ה-WTO יוצרים חוסר וודאות לגבי התוצאה הצפויה, והופכים את הגדרה של ה"תיק הטוב" לגמישה יותר: הדין אינו מפותח מספיק, קיימות בעיות פרוצדוראליות הקשורות לאופן בחירת חבר השופטים, ה-WTO כאמנה בין מדינות- מבנה שאינו מבטיח ציות וכן אי שוויון במשאבים בין המדינות.

המחבר בוחן את הבסיסים החברתיים של הרציונאל שעומד מאחורי ההחלטה ליזום סכסוך דרך מה שהמשתתפים מתארים כ"תיק הטוב" (good case).

במאמר מוצגות וריאציות של "התיק הטוב": 1. ניצחון כולל- נושא מהותי עם סיכויים גבוהים לציות בעקבות ההחלטה (בד"כ ייושב ללא צורך בליטיגציה). 2. רווח יחסי- נושא מהותי, לא יהיה ציות מלא אך כן צפויים אי אלו שינויים. 3. העברת מסר- יצירת מודעות, לחץ תקשורתית וכו' והגעה לפשרה. 4. מטרות משלימות- קידום יעדים של הממשלה מחוץ לסכסוך הספציפי. 5. נושאים מערכתיים נוספים. 6. הימנעות בשל בושה- חשש של יועצים משפטיים מלהביך את עצמם.

Credible Commitments and the Early American Supreme Court

Charles Anthony Smith

בניגוד לדעה הרווחת- כי תפקידה של הרשות השופטת לפני עידן מרשל היה לא מוגדר, סמית' טוען כי תפקידו המוסדי של ביהמ"ש היה יישוב סכסוכים עם מדינות אחרות בנושאי מסחר. בכך, נמנעה הצדקה מצד אותן מדינות לפעול בתוקפנות, והופחת חוסר הוודאות שהיה קשור למסחר עם ה"מהפכנים". המדינה החדשה עמדה בפני הצורך להשתתף בכלכלה העולמית, אך הכרזת העצמאות לא הביאה להכרה מצד המשטרים המונרכים של אירופה. בכך שדחו את הזכות של המלך לשלוט המהפכנים איבדו את יכולתם לטעון בפני בתי המשפט של המלך. ובהעדר מכניזם ליישוב סכסוכים אלו מסחר עם המדינה החדשה היה מסוכן ותוקפנות כלפיה הייתה מקובלת. לכן היה עליהם לכונן מכניזם אחר ליישוב סכסוכים. וכמובן שהמערכת הזאת צריכה להיות אמינה בעיני המתלוננים הפוטנציאליים.

סמית' מבסס את טענתו על: - ציטוטים של מנסחי החוקה, והדיונים סביב אשרור החוקה.
- חוק הרשות השופטת 1789- סמכות פדראלית על עניינים הקשורים בצי, צמצום סמכות של מדינה לפתור סכסוכים בין אזרחים לזרים.

- סקירה של פסקי דין שניתנו ע"י ביהמ"ש -

- אמפירית- ניתוח אמפירי של התפלגות התיקים לפי נושאים. 48% מהערעורים בנושאים הקשורים לצי, 26% סכסוכים בין אזרחי מדינות שונות 11% סכסוכים בין אזרחים זרים לאזרחי ארה"ב.

הדאגה הראשונית של ביהמ"ש בשלבים המוקדמים הייתה יחסים בינ"ל ולא היחסים בין השלטון ליחיד. עצמאות הרשות השופטת הגבירה את האמון ואפשרה יצירת התחייבויות, ואת ישיבתה של ארה"ב המדינה החדשה "בשולחן אחד" עם שאר האומות.

Book reviews

Gay Marriage: For Better or for Worse? What We've Learned from the Evidence.

By William N. Eskridge Jr. and Darren R. Spedale.

Reviewed by Daniel R. Pinello

על רקע ההכרה של מדינות סקנדינביה בזכויות של בני זוג חד מיניים, עולה טענה מקרב שמרנים בארה"ב כי מבחינה אמפירית הכרה בנישואים אלו מביאה לירידה ברצון של זוגות שאינם מאותו מין להתחתן, ולעלייה של מספר הילדים הנולדים מחוץ לנישואים. קביעות אלו עומדות בבסיס הטענה של "הגנה על מוסד הנישואים" של התומכים בתיקון לחוקה שאוסר נישואים חד מיניים. בספרם, המחברים מפריכים טענות אלו ע"י ניתוח המראה כי הירידה בשיעור הנישואים במדינות אלו אינה קשורה בהכרח בזכויות החד מיניים, ולמעשה נמשכת על פני שני דורות. הביקורת על הספר היא כי הוא לוקה בתחום החקירה האמפירית: ראשית, המדגם עליו נסמך המחקר אינו מייצג בצורה טובה את הקהילה ההומו-לסבית בדנמרק, וכך גם ראיונות העומק שנערכו עם 24 זוגות. שנית, המידע כולו מגיע ממדינה אחת (דנמרק), שבשל אופייה הטולרנטי ויחסה החיובי לגיוון חברתי לא ניתן להשליך ממנה לדיון האמריקאי בנושא נישואים חד מיניים. בנוסף, כותרת הספר הינה מטעה שכן הספר מתמקד בניסיונם של זוגות רשומים לא של זוגות נשואים. ההבדל הוא יותר מסמנטי- רבים נלחמים על זכותם לנישואים ורואים ב"איחוד אזרחי" ביטוי לגישה של "נפרדים אך שווים".

The Prison and the Gallows: The Politics of Mass Incarceration in America.

By Marie Gottschalk. New York: Cambridge Univ. Press, 2006.

Reviewed by Joseph F. Spillane, University of Florida

ביקורת על ספרה של גוטשק העוסק בהתפתחות התופעה של "כליאה המונית" (mass incarceration) בארה"ב המודרנית. לדעתו של ספילן הספר מציג הבנה היסטורית עמוקה של התופעה. גוטשק מתייחסת לקריאתם של מלומדים ליישם תהליך קבלת החלטות שיתחשב פחות ברצון הפופולארי ומזהירה שיחסם של אמריקאים לפשיעה וענישה הוא מורכב יותר, וכולל דחפים סותרים ומתחרים. גוטשק רואה בשלטון כליאת ההמונים כיישום מרכזי של המדינה בונת הכוח (state-building power), המהווה אחד מהרגעים המשמעותיים בהיסטוריה של המדיניות החברתית האמריקאית. היא מבהירה כי הכליאה ההמונית מסתמכת על היכולת החדשה של המדינה. (לעומת למשל, חוסר היכולת לאכוף את האיסור על אלקוהול בשנות ה-20). היא מעלה את הטענה כי תנועות פמיניסטיות, תנועות לזכויות הקורבנות, תומכים בזכויות אסירים ומתנגדי עונש מוות דחפו לכיוון מדיניות הכליאה ההמונית, בין אם ע"י קידום מדיניות שאומצה בקלות ע"י השמרנים, או ע"י מסירת שטחים

פוליטיים חשובים ל"קהל של חוק- וסדר". ספילן מקבל את טענתה כי השמאל במטרותיו לוקה בשיכחון היסטורי לגבי הדרכים שבהן הפוליטיקה של הפשיעה הופנתה לכיוונים של ענישה.

שני הפרקים המסכמים את הספר עוסקים בעונש מוות. סקירתה את הפוליטיקה של הנושא מדגישים, לדעת ספילן, את חוסר היציבות וחוסר הצפיות בדרך בה ארה"ב מתמודדת עם הפשיעה. גושטק מציעה למתנגדי מדינת הכליאה לאמץ את לקחי העבר ולהשתמש בטיעונים הכוללים אלמנטים יציבים של תרבות אמריקאית כמו אזרחות, זכויות והגנה על ילדים ומשפחות.

Police and Community in Chicago: A Tale of Three Cities.

By Wesley G. Skogan.

Reviewed by David Alan Sklansky, University of California, Berkeley

הספר מבוסס על מחקר רחב היקף שביצעו סקוגן ועמיתיו, ושמטרתו להעריך את התוכנית לשיטור קהילתי בשיקגו. המחקר כלל אלפי תצפיות, עשרות אלפי סקרים (בקרוב אנשי משטרה וחברי קהילה), ניתוח דו"חות ועוד, והשתרע על פני 12 שנים החל מ-92. סקוגן טוען שהצלחת התוכנית קשורה לגזע של האוכלוסייה הנבדקת: ללבנים אין צורך בה, לשחורים היא הועילה במידה רבה מאוד, ואצל הלטיניים חל באופן ממוצע שיפור קטן. הבנה של התוכנית מחייבת את ההכרה בעובדה ששיקגו מחולקת לשלוש הקבוצות הללו. סקוגן מתייחס לכמה מן הטענות שבד"כ נשמעות בהקשר לשיטור הקהילתי. כך למשל, שיטור קהילתי לא משתף את הקהילה במובן ההופך אותה לאחראית כיוון שקבלת ההחלטות נעשית ע"י המשטרה. בנוסף, שיטור קהילתי אינו שקול למודל של גולדשטיין של "שיטור מוכוון בעיות". ברוב המקרים המשטרה ממשיכה לנקוט בשיטות אכיפה מסורתיות, שלא ניתן להעריך את יעילותן במניעת פשיעה ומתן ביטחון. מטרת השיטור הקהילתי עפ"י סקוגן היא בראש ובראשונה יצירת לגיטימציה ותמיכה ציבורית במשטרה. בנוסף, התוכנית ממלאה פונקציה של דרך להגיע אל שירותים (כגון תיקונים ברחוב, תאורה...)

סקוגן מביע דאגה להישגי התוכנית בעתיד, וזאת בעקבות אימוץ של מדיניות אכיפה "קשוחה" יותר, ניהול ריכוזי יותר וכו'. לאורך הספר הוא מדגיש את חוסר הצלחה של השיטור הקהילתי בגישה ועזרה לקהילה הלטינית, הקבוצה הדמוגרפית השנייה בגודלה בשיקגו. יחד עם זאת הוא מבהיר כי הישגי התוכנית עד כה, במיוחד עבור קהילת השחורים, חשובים לא פחות מהכישלונות.

Governing through Crime: How the War on Crime Transformed American Democracy and Created a Culture of Fear.

By Jonathan Simon.

Reviewed by Jeannine Bell, Indiana University School of Law

הספר עוסק בדרכים בהן המדינה מנצלת את הפחדים של אזרחים אמריקאים מפני פשיעה וביטחון בארבעת העשורים האחרונים, החל מממשל ג'ונסון ועד היום- המלחמה בטרור. סימון דן בהשלכות השליליות של התמקדותם של מנהיגים אמריקאים בנושא הפשיעה, ואת השלכותיה על החיים האמריקאים ועל הדמוקרטיה האמריקאית בהקשרים שונים. ארבעת הפרקים הראשונים מציגים את הבסיס המבני, ההיסטורי והתיאורטי של ממשל באמצעות פשיעה (governing through crime). השינויים שהוצאו אל הפועל כתוצאה מממשל זה לא בהכרח הגבירו את הביטחון. בפרקים השלישי והרביעי סימון חוקר את ההשפעה של המלחמה בפשיעה על המחוקק ובתי המשפט. הפרק הבא עוסק בניתוח תורת משפטי של התופעה- סימון טוען כי בתי המשפט הגיבו למלחמה בפשיעה ע"י מסירת כוח לרשות המבצעת, ובכך הקריבו את חירות הפרט. שלושת הפרקים האחרונים בוחנים את השפעתה של המלחמה בפשיעה על יחסים משפחתיים, השכלה וסביבת העבודה. עפ"י בל הספר ראוי לציון בעיקר בשל תיאורו כיצד הפחד מפשיעה והמניפולציה בהקשר זה משפיעים על המעמד הבינוני- גבוה הלבן. למרות שלדעתה היה מקום להתמקד יותר גם בהשפעה על קבוצות שוליות, הספר תורם תרומה משמעותית בכך שמציג דרכים בהן המלחמה בפשיעה הובילה לפגיעות בתחומים שבד"כ לא זוכים לדיון.